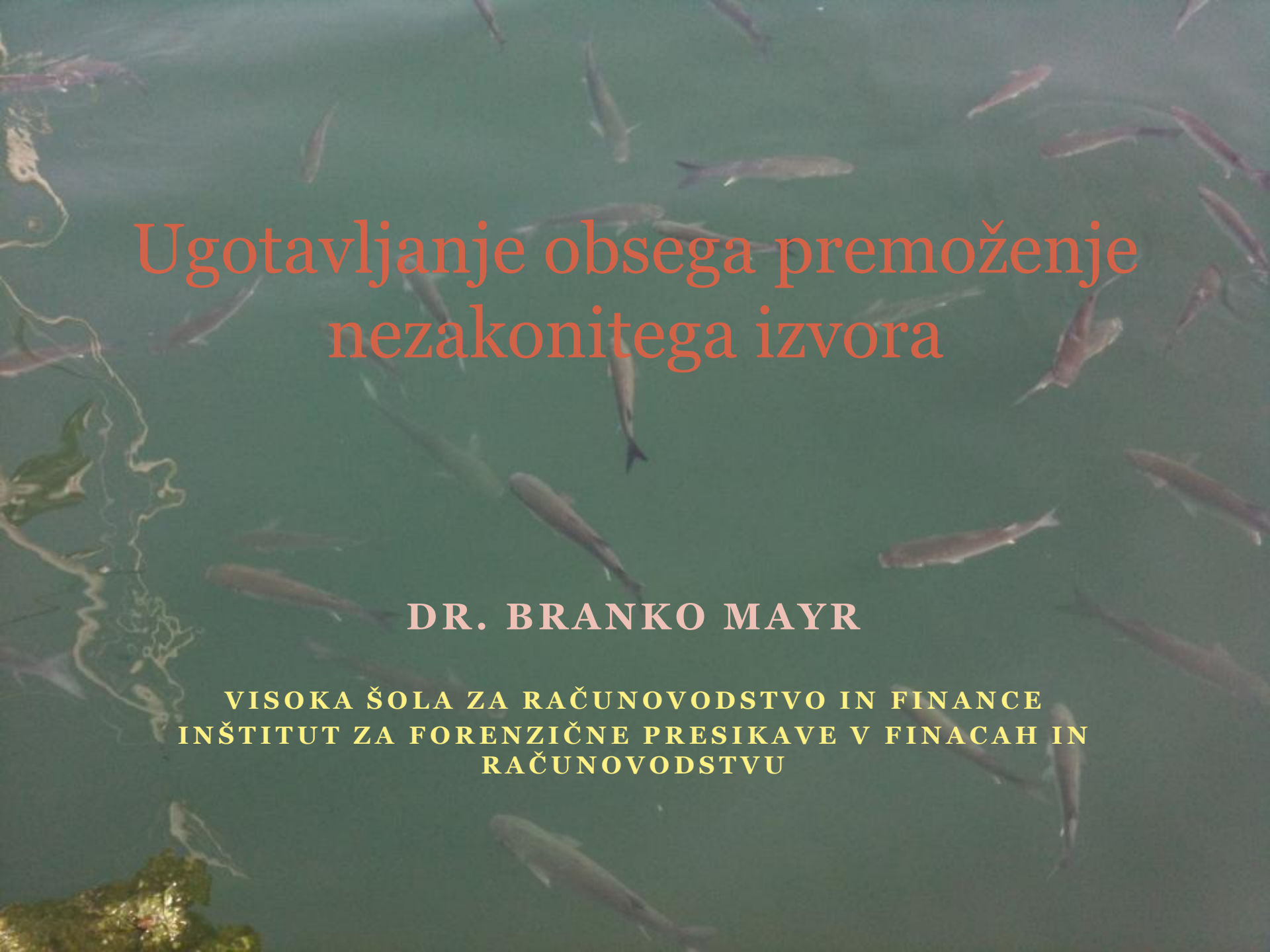




# Ugotavljanje obsega premoženje nezakonitega izvora

**DR. BRANKO MAYR**

**VISOKA ŠOLA ZA RAČUNOVODSTVO IN FINANCE  
INŠTITUT ZA FORENZIČNE PRESIKAVE V FINACAH IN  
RAČUNOVODSTVU**

# PRAVNA PODLAGA

## **Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI)**

**Premoženje pridobljeno s kataloški kaznivimi dejanji**

**Za davčne potrebe**

## **Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2)**

**POMEMBNO**

**Zakonito pridobljeno premoženje ni ustrezno davčno obravnavano (neobdavčeno)**

**Premoženje nezakonitega izvora je lahko bilo predmet obdavčitve**

# Premoženje

Stvari in pravice, ki so lahko predmet izvršbe, zlasti nepremičnine, premičnine in finančno premoženje ter vsa druga sredstva, ki imajo denarno vrednost, kot tudi premoženje, ki neposredno ali posredno izhaja iz takega premoženja, v katero je spremenjeno ali s katerim je pomešano.

Finančno premoženje so denarna sredstva, terjatve, dolžniški vrednostni papirji ter delnice in deleži na kapitalu pravnih oseb, druge naložbe v pravne osebe in drugi finančni instrumenti.

# Premoženje nezakonitega izvora in finančna preiskava

- **KDAJ**

- če ni dokazano, da je bilo pridobljeno iz zakonitih dohodkov oziroma na zakonit način
- podani razlogi za sum, da je premoženje nezakonitega izvora (kataloška kazniva dejanja)
- premoženje ne predstavlja premoženjske koristi, pridobljene s kataloškim kaznivim dejanjem ali zaradi njega

# Finančna preiskava

- **Namen**

- da se zberejo dokazi in podatki, ki so potrebni za odločitev o začasnem zavarovanju odvzema in začasnem odvzemu premoženja nezakonitega izvora, ter ali in zoper katere osebe naj se začne postopek za odvzem premoženja nezakonitega izvora.

- ✦ **V finančni preiskavi se zberejo:**

- Podatki o obsegu premoženja preiskovanca
- Ugotovi razmerje med
  - preiskovančevimi dohodki (zmanjšanimi za davke in prispevke, ki jih je plačal)
  - ter vrednostjo neto premoženjav obdobju, za katero se opravi finančna preiskava
- Drugi podatki, ki utegnejo biti koristni za postopek oziroma je glede na okoliščine primera smotno, da se pridobijo za ugotovitev izvora, obsega in prenosa premoženja.

# Viri preiskave

- Dokazi in drugo gradivo, pridobljeno v predkazenskem ali kazenskem postopku zaradi kataloškega kaznivega dejanja
- Podatki iz zbirk osebnih podatkov
- Javno dosegljivi podatki
- Bančni podatki, podatki izplačevalcev itd.
- Podatki in navedbe preiskovanca

# DOMNEVA, da gre za premoženje nezakonitega izvora

- če je podano očitno nesorazmerje med obsegom premoženja in dohodki
- upošteva se vrednost vsega premoženja v lasti, posesti

# DOKAZNI STANDARD : verjetno

- *Uporaba standarda »verjetno« je strokovno utemeljena z zahtevnostjo pridobivanja dokazil o izvoru premoženja za daljša pretekla obdobja*
  - *za obdobja, ko ZOPNI še ni veljal, za obdobja, ko ni bilo treba hraniti dokazil (preiskovanci praviloma ne hranijo različne listine iz vsakodnevnega delovanja) ipd.*
- *Način vrednotenja dokazil in uporabe dokaznega standarda verjetnosti se mora v poročilu prikazati*
  - *zagotovljena mora biti ponovljivost in transparentnost*

# INDIREKTNE METODE UGOTAVLJANJA OBSEGA PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

- metoda denarnih tokov (Source and Application of Funds Method)
  - Izračunana višine neznanega dohodka
- metoda bančnih depozitov (Bank deposits and cash expenditure methods),
  - ki temelji na teoriji, če davčni zavezanec prejme denar, lahko stori dve stvari, in sicer denar deponira ali pa ga potroši
- metoda pribitka (Mark up method),
  - ki rekonstruira dohodek in temelji na odstotkih razlike, ki jo prištejemo bruto prejemkom davčnega zavezanca
- metoda izvora in uporabe sredstev (Unit and volume method)
  - pri kateri se lahko določijo bruto prejemki oziroma se prejemki določijo s primerjavo s podobnim preiskovanjem
- **metoda neto vrednosti (Net worth method)**
  - ki temelji na teoriji rekonstrukcije finančne preteklosti preiskovanca

# UPORABA POSAMEZNIH EKONOMSKIH KATEGORIJ

## **Za davčne potrebe**

se uporabljajo izrazi ki so opredeljeni v davčnih predpisih  
(dohodki, odhodki itd.)

## **V sklopu preiskovanja obsega premoženja nezakonitega izvora**

se osredinimo na prejemke, izdatke in neto premoženje  
v vsebini, kot jih opredeljuje finančno računovodska stroka  
(zasledujemo denarni tok).

# REKONSTRUKCIJA

$$\text{ZNP} + \text{P} - \text{Ž} = \text{KNP}$$

Če je KNP pomembno višji od pričakovanega govorimo o nesorazmernosti (sumu obstoja premoženja nezakonitega izvora)

Če se izračunani (rekonstruirani) KNP pomembno razlikuje od dejanskega premoženja preiskovanca govorimo o NESORAZMERNOSTI

- začetno stanje neto premoženja (ZNP)
  - Od vrednosti sredstev odštejemo obveznosti. Ugotovljeni rezultat je neto vrednost premoženja (NP).
- prejemki v preiskovalnem obdobju (P)
- izdatki za življenje v preiskovalnem obdobju (Ž)
- končno stanje neto premoženja (KNP)

# IZZIVI

- **Upoštevanje UPORABLJENIH VSEBIN dohodkov in odhodkov v njihovi davčni vsebini**
  - To ni nič narobe tako dolgo, dokler v finančno preiskavo nesorazmernosti pri ugotavljanju premoženja nezakonitega izvora ne vključimo vsebinske posebnosti davčnih postavk (na primer nedenarne postavke, ki vplivajo na davčno osnovo).
- **Pri preiskovanju premoženja nezakonitega izvora se osredinimo predvsem na prejemke in izdatke, ki so sestavina denarnega toka.**
- **Če na obseg premoženja vplivajo tudi nedenarne postavke jih je treba identificirati in pojasniti njihov vpliv na obseg premoženja nezakonitega izvora**
- **Dokazovanje:**
  - Prejemke dokazujemo z različnimi oblikami zakonitih prejemkov (plača, kapitalski dobički in drugi obdavčljivi prejemki ter neobdavčljivi prejemki).
  - Pri prejemkih, ki so sestavina davčnih napovedi je dokazovanje preprosto, saj temeljijo na uradnih podatkih finančne uprave.
  - Pri neobdavčljivih prejemkih so podlage praviloma pomanjkljive. Naslanjamo se predvsem na podlage preiskovanja. Take podlage so različne podlage izplačevalcev, posojilne pogodbe, darilne pogodbe, pa tudi na trditve preiskovanja, ki so pogosto izpričane s pričami. Strokovna pravila terjajo, da vse navedbe in dokaze preiskovanja obravnavamo enako kot druge podlage.
- **Pogosta poenostavitve je sledenje denarnega toka le na transakcijskih računih**
  - Podatki iz transakcijskih računov so praviloma dostopni. Pri njihovi uporabi je treba biti previden, saj so opredeljene vsebine pogosto nezanesljive (na primer namen plačila pogosto opredelimo kot OTHR – drugo, kar pa ne ustreza dejanski vsebini).

- **Obravnava gotovinskih dvigov in pologov na transakcijske račune**
  - Možno je, da smo najprej dvignili gotovino in nato neporabljen znesek ponovno položili na transakcijski račun. V nekaterih primerih smo zasledili, da so celotni dvigi obravnavani kot porabe, ponovni pologi pa kot neidentificirani vir premoženja. Opredelitve niso bile obrazložene in niso omogočile rekonstrukcije.
  - Rezultat je podvajanje, ki je posledica tehnične napake. Ta napaka v preiskavi je kasneje težko popravljiva.
  - Preiskovalci se moramo zavedati, da v času, ki ga preiskujemo gotovinsko poslovanje ni bilo prepovedano, pa tudi zagotavljanje dokumentarnih podlag posameznih transakcij ni bilo predpisano niti običajno. To velja še posebej za manjše zneske.
- **Določitev zneska prejemkov, ki jih je preiskovanec porabil za svoje življenje**
  - Enoznačnega odgovora ni. Pomagamo si z analizo, ki zajame življenjski slog preiskovanca, navade itd.
    - ✱ Analiza je občutljiva in praviloma temelji na primerjavah s primerljivimi osebami. Pomembne so prilagoditve podatkov, ki morajo upoštevati spoznane razlike v navadah in življenjskem slogu preiskovanca in primerljivih subjektov. Analizo pogosto opremo na predpostavke, ki jih moramo pojasniti in obrazložiti njihovo uporabo. Ne glede na trud, ki ga vložimo v to analizo obstaja tveganje arbitrarnosti. To tveganje zmanjšamo s pomočjo preiskovanca, ko ga povabimo, da komentira in pojasni ugotovitve finančne preiskave, da predloži dokazila itd..
- **Premoženje vrednotimo po vrednosti v času pridobitve in ne po trenutni tržni vrednosti**
- **Premoženje na začetku in koncu opazovanega obdobja sestavljajo vsa sredstva preiskovanca, in sicer nepremičnine, dediščine in darila, avtomobili, vodna plovila, motorna kolesa, dividende, obveznice, nakit, pohištvo, denarna sredstva (gotovina in stanja na TRR-jih) itd.**
  - *V praksi smo zasledili primere, ko so preiskovalci od preiskovancev zahtevali listinska dokazila za nepomembne transakcije, ki so se zgodile pred nekaj leti. Preiskovanci dokazil (konkretno je bilo zahtevano dokazilo o zamenjavi nepomembnih zneskov SIT v tujo valuto) niso predložili, postavili so trditev, ki ni bila upoštevana, sploh ni bila strokovno obravnavana v skladu z dokaznim standardom, ki ga uporablja sodišče.*
- **Obravnava obveznosti**
  - posojila,
  - dolgovi po kreditnih karticah,
  - obveznosti za davke od obdavčljivih dohodkov, itd.
- **DELEŽ NEZAKONITEGA PREMOŽENJA PRI FINANCIIRANJU POSAMEZNEGA PREMOŽENJA JE TREBA NATANČNO UGOTOVITI**

# POMEMBNO

**UGOTAVLJAJO SE**  
dejstva in dokazi iz katerih izhaja  
**domneva**  
nezakonitosti izvora

Ta dikcija ne pomeni, da ni treba predlagati dokazov, da ni  
treba preiskovalnih navedb in ugotovitev izvesti s vso  
potrebno strokovnostjo. Obratno, tem bolj skrbno moramo  
svoje navedbe pojasniti in omogočiti  
**ponovljivost**  
postopka ugotavljanja obsega premoženja nezakonitega  
izvora.

SREČNO

